

Jaworki

(Woj. Małopolskie)

Cerkiew pw. św. Jana Chryzostoma

obecnie
Kościół pw.
św. Jana Chrzciciela

Szlakiem Podkowca
Przystanek: Jaworki

Na strychu tego kościoła znajduje się chronione stanowisko nietoperza - kolonia nurodzka podkowca małego, jednego z najbardziej zagrożonych nietoperzy w Europie. W okresie, kiedy zwierzęta te przebywają na strychu (maj - sierpień), można obserwować ich wielozonny wylot lub wstęp/ustąpił w akcji lizenia tych szlaków.

Szlak podkowca
W Polsce wyznaczone zostało 10 letnich stanowisk podkowca małego w budynkach, przy których można obserwować lub liczyć wylotujące nietoperze. Są to tzw. "przystanki" na szlaku podkowca. Stanowiska te zlokalizowane są na obszarze zasięgu występowania podkowca małego w naszym kraju, to jest w Karpatach, Sudetach i na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Położenie poszczególnych przystanków opisane zostało na stronie internetowej: www.szlakiempodkowca.pl.

Na każdym stanowisku można po prostu przyjść wieczorem i obserwować w locie zagrożony gatunek nietoperza w jego naturalnym środowisku. Można też zarejestrować się na stronie internetowej i przeprowadzić liczenie wylotujących ze strychu podkowców na jednym lub więcej stanowisk, za pomocą wyznaczonego formularza. Zbierane przez uczestników akcji dane, pozwalają lepiej poznać dynamikę liczebności tych nietoperzy, co w przyszłości umożliwi ich skuteczną ochronę.

Opis stanowiska
Na strychu Kościoła w Jaworkach, w okresie wiosennym i letnim, przebywa kolonia nurodzka podkowca małego. Są to głównie samice tego gatunku, które wspólnie rodzą i wychowują swoje potomstwo. W ciągu dnia nietoperze śpią na strychu, a w nocy polują i wychodzą swoje potomstwo. W ciągu dnia nietoperze wylatują na zewnątrz przez okna na owady, chwytając je w locie. Ze strychu nietoperze wylatują na zewnątrz przez okna, a w widły i kłamię się w stronę najbliższych drzew. Podkowca mały jest gatunkiem zagrożonym, objętym ochroną prawną - należy uważać aby swoim zachowaniem nie pociążyć nietoperzy.

Jak liczyć nietoperze?
W okresie od połowy maja do końca sierpnia, kiedy podkowce przebywają na strychu, możemy obserwować ich wylot na stanowisku. W tym celu należy wieczorem stanąć w pobliżu kościoła, w miejscu gdzie dobrze widoczna jest wieża. Bezpośrednio po zachodzie słońca (po około 10 minutach) stanowisko łatwo jest wystąpić otworem w widły, przez który nietoperze wylatują z kolonii. Podkowca mały jest gatunkiem zagrożonym, dlatego należy wystrzegać się szkodliwych zachowań na całym obszarze, nieba. Wylot trwa około 20 minut.

Aby wyniki liczeń mogły być wykorzystane, należy najpóźniej się zarejestrować, a po zakończeniu liczenia wpisać dane na stronie internetowej: www.szlakiempodkowca.pl. Można także obserwować wylotujące nietoperze bez rejestracji na stronie internetowej.

Kod przystanku: G23
(niezbędny przy wypełnianiu polczonych nietoperzy)

www.szlakiempodkowca.pl

Cerkiew greko - katolicka, kościół w Jaworkach.
/obecnie rzymsko - katolicki./

Wybudowana w 1798 roku, jednonawowa, z kamienia wapiennego, sprowadzanego z obecnej Słowacji. Sklepienie z kamienia lekkiego. Miejscowe skały = kamienie nie nadawały się ze względu na wytrzymałość mechaniczną i szybkie przyjmowanie wilgoci. Zadaszenie namiotowe, dawniej pokryte gontem, dziś blachą. Koszty budowy pokrywała ludność miejscowa i Lemkowie, którzy wyjechali do Ameryki w celach zarobkowych.

Na zewnątrz kościół podobny do innych, jednak wewnątrz różni się Ikonostasem - jest to ścianna obrazów - oddzielająca prezbiterium od nawy przeznaczonej dla wiernych.

W ikonostasie:
Od góry scena UKRZYŻOWANIA, po jednej i drugiej stronie wizerunki Patryjarchów i Proroków ze Starego Testamentu. W następnym poziomie wizerunek Chrystusa Pantokratora w uroczystym stroju na tronie, prawą ręką błogosławi, a w lewej trzyma kule ziemską jako symbol władzy nad światem, obok Najświętsza Maryja Panna i Święty Jan Chrzciciel. Po spodem ostatnia wieczerza, a pod nią wizerunek twarzy Jezusa. /Nie należy mylić z chustą św. Weroniki./

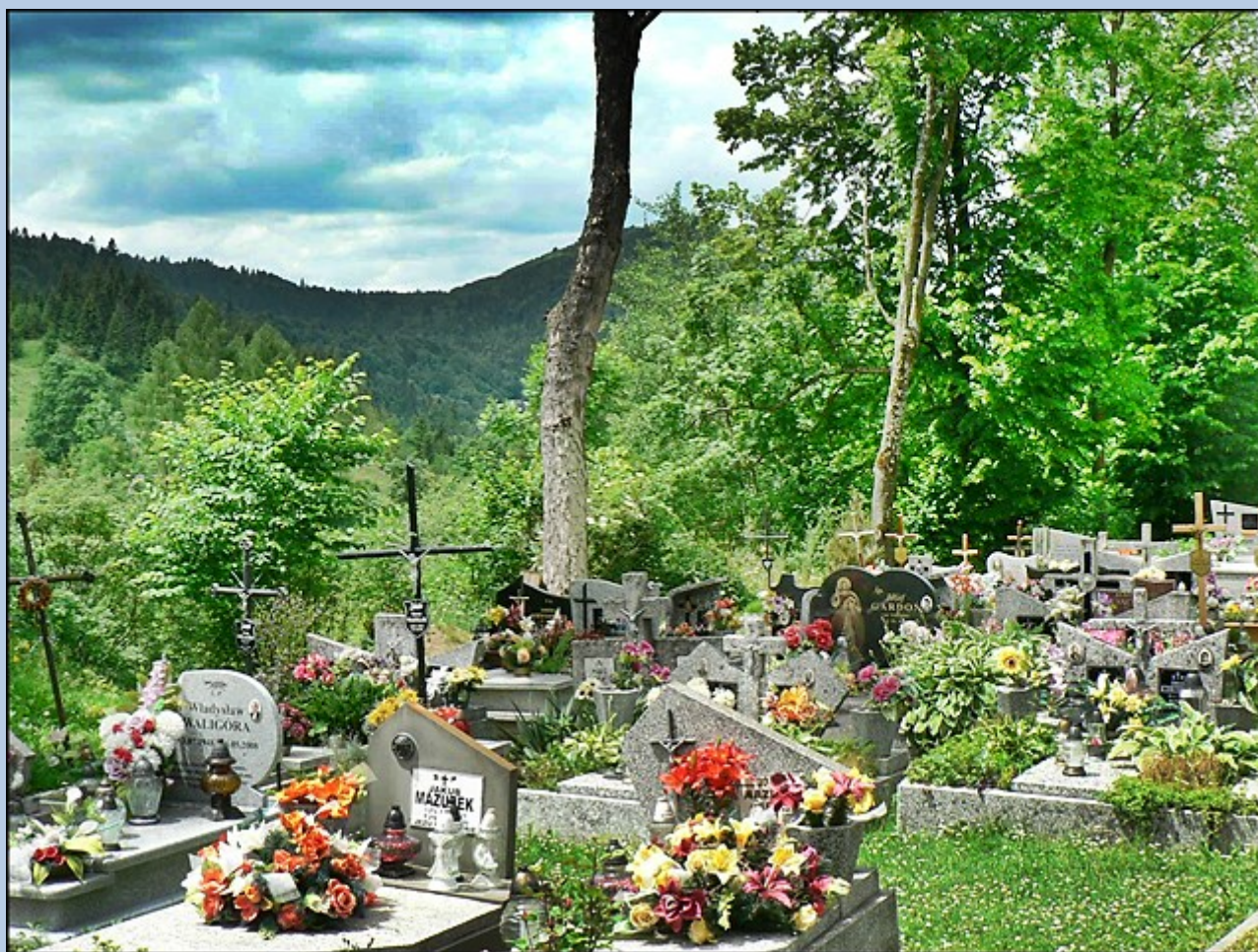
Na tym samym poziomie w 12 małych ikonach sceny z życia Pana Jezusa. W centrum złote Carskie wrota, po bokach wrota Diakońskie. Pierwszym patronem cerkwi był Święty Jan Chryzostom - Złotousty, obecnie patronem jest Święty Jan Chrzciciel.

Poprzednia cerkiew (drewniana) powstała w 1680 roku i za jakiś czas spłonęła. Cerkiew pod wezwaniem św. Jana Chryzostoma, murowaną, postawiono w 1798 roku. Pewne elementy architektoniczne są zbliżone do kościołów łacińskich z tego okresu. Powodem tego było prawo austriackie, które nakazywało w wielu wypadkach budowę według z góry ustalonych kanonów - według architektury „józefińskiej”. W świątyni przemieszany jest styl późnobarokowy z klasycystycznym.

Obecnie kościół jest pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela. Budynek jest jednonawowy, do niedawna pokryty w całości gontem. Obecnie blachą, z wyjątkiem wieżyczek (na strychu znajduje się Siedlisko nietoperza podkowca pienińskiego, którego populacja w latach 90 - tych wynosiła około 80 sztuk). W latach 50-tych wieżyczkę nad główną nawą zmniejszono, a nad prezbiterium całkowicie zlikwidowano. Do południowej nawy przylega krużgoc, a do północnej zakrystia. Nawa jest szeroka, czteroprzęsłowa, zamknięta bezkowym sklepieniem na szerokich gurtach z tójkąnymi lunetami.

Prezbiterium (jednonawowe) umieszczone jest od wschodu i jest mniejsze od nawy. Sklepienie jest krzyżowe, zamknięte półkolistą absydą. Wnętrze kościoła zdobi figuralna i ornamentalna polichromia z 1926 roku, wykonana przez Andrzeja Demkowicza.

zdjęcia: Jan Nitecki